

FOSFOROVÁ PRINCEZNA, CO DÁVALA A NEVĚDĚLA KOMU

THE PHOSPHORUS PRINCESS WHO GAVE AND DID NOT KNOW TO WHOM

ANNA TARAN, PETR KUPEC

National Drug Headquarters Criminal Police and Investigation Service, Police of the Czech Republic

Abstrakt: Bezprecedentní trestní řízení vedené proti skupině osob, která na základě pokynů od vyšších článků řetězce organizované skupiny zajišťovala nákup nezbytných chemikálií a laboratorního vybavení pro výrobu metamfetaminu, a to v množství převyšující 470 kg této psychotropní látky, přičemž výsledkem bylo mimo jiné dramatické utlumení maloobchodního prodeje červeného fosforu jedním z nejvýznamnějších legálních distributorů tohoto klíčového prekursoru na území České republiky.

Klíčová slova:

Metamfetamin; červený fosfor; prekursor pro výrobu návykových látek; organizovaná skupina; opatřování pro jiného

ÚVOD

V roce 2017 se začali příslušníci Odboru Pátrání Praha, Generálního ředitelství cel zabývat poznatkem týkající se podezřelé Andrey O. a další blíže neustanovené osoby. V období od září roku 2017 do března roku 2018 měly odebrat v pražské prodejně zabývající se prodejem chemického materiálu (dále jen „pražská prodejna“) chemické látky a chemické směsi, konkrétně 157,750 kg červeného fosforu, 204 kg jódu, 141 l kyseliny ortho-fosforečné, 5 l ethylacetátu, 20 l chloroformu, 37 l kyseliny chlorovodíkové, 20 l methanolu, 1 l xylenu, 30 l toluenu, 1l acetonu, 4 kg hydroxidu sodného. Současně došlo k nákupu předmětů, jako jsou Petriho miska, baňky, teploměry, gumové hadice, skleněné trubičky, gumové zátky, filtrační archy, odměrná lopatka, papírky indikátorové univerzální, nálevky, la-

texové rukavice, korkový podstavec pro baňky s kulatým dnem, odměrka s uchem a výlevkou, skleněné kuličky.

S ohledem na charakter zakoupeného zboží bylo zřejmé, že se nejedná o všední nákup moderní hospodyně, naopak vše svědčilo ve prospěch důvodného podezření, že zboží má být zneužito k výrobě metamfetaminu, kterého bylo možné za pomoci uvedených prekursorů a předmětů vyrobit několik stovek kilogramů s předpokladem, že nebude určen pouze pro tuzemský trh. V souladu s ustanovením § 158 odstavce 3 trestního řádu byly zahájeny úkony trestního řízení pro podezření ze spáchání zvláště závažného zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle ustanovení § 283 odstavce 1, odstavce 3 písmena c) trestního zákoníku.

Jelikož červený fosfor je zařazen mezi výchozí/pomocné látky a nakládání s ním je regulováno v Nařízení vlády 458/2013 Sb., o seznamu výchozích a pomocných látek a jejich ročních množství a pomocných látek a jejich ročních množstvích limitech, bylo pro účely trestního řízení stěžejní objasnit, pro jaké účely podezřelá Andrea O. tuto značně specifickou látku prostřednictvím svého živnostenského oprávnění z pražské prodejny odebírala, resp. prověřit i další relevantní skutečnosti spojené s uvedenými nákupy, zejména jak s těmito všemi látkami a předměty bylo dále fakticky naloženo. Odběr červeného fosforu je vázán na živnostenské oprávnění a současně je odběratel povinen dle zákona o prekurzorech drog číslo 272/2013 Sb., ustanovení § 37 odstavce 2, vyplnit formulář „Prohlášení odběratele výchozí nebo pomocné látky.“

ŠETŘENÍ K PODEZŘELÉ A K NÁKUPŮM CHEMIKÁLÍ

V souladu s ustanovením § 8 odstavce 1 trestního řádu byly policejním orgánem v rámci součinnosti vyžádány všechny daňové doklady k nákupům Andrey O., přičemž předmětné faktury poukázaly hned na několik podezřelých skutečností. Zejména účelem nákupů 157.750 g červeného fosforu bylo ve všech případech v „Prohlášení odběratele výchozí nebo pomocné látky“ uvedeno využití „do barev.“ Avšak, i přesto, že žádný z příslušníků bezpečnostních složek participujících na předmětném trestním řízení není absolventem Akademie výtvarných umění v Praze, bylo více než zřejmé, že množství odebraného červeného fosforu by, prozaicky řečeno, nespotořeboval ani Michelangelo na výzdobu Sixtinské kaple. Z daňových dokladů dále vyšlo najevo, že v některých případech podezřelá Andrea O. udělovala plnou moc jiným osobám, konkrétně Barboře K., Tuan A. H., Pavlovi A. a osobě čínské státní příslušnosti (Huihong F.), která ale, jak vyšlo později najevo, v době těchto odběrů nedisponovala žádným pobytovým oprávněním na území ČR. S největší pravděpodobností se zde ani fyzicky

nenacházela a předložený doklad totožnosti byl dle uvedeného čísla s největší pravděpodobností falzem. Zakoupené zboží bylo hrazeno ve všech zjištěných případech výlučně hotovostními platbami zjevně účelově rozvrženými na několik po sobě jdoucích dní s nepochybným záměrem obejít zákon číslo 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, především pak ustanovení § 4 uvedeného zákona, kdy poskytovatel platby, jejichž výše překračuje částku 270.000 Kč, je povinen provést platbu bezhotovostně.

Pokračujícím šetřením provedenými v rámci prověřování byly zjištěny další relevantní skutečnosti vztahující se k podezřelým a jejich aktivitám. Lustracemi ve veřejných zdrojích a dalších databázích Celní správy, Policie České republiky, Finančního úřadu, České správy sociálního zabezpečení a dalších nebyla zjištěna nejmenší indicie, že by podezřelá Andrea O. a další osoby (Huihong F., Pavel A., Barbora K. a Tuan A. H.), které nákupy realizovaly prostřednictvím jí udělené plné moci, měly v nějaké odpovídající oblasti legální podnikatelskou činnost.

Všechny uvedené osoby realizující předmětné nákupy reálně ani nevyvíjely žádnou legální výdělečnou činnost, která by odpovídala finanční částce 1.157.202 Kč vynaloženou na nákup specifikovaných prekurzorů a předmětů. Sama Andrea O. nebyla nikde zaměstnaná a orgánům finanční správy čestným prohlášením deklarovala skutečnost, že z podnikatelské činnosti nedisponovala žádnými zisky. Podezření na ilegální užití předmětných látek a nástrojů tak zvyšoval i fakt, že jak u podezřelé Andrey O., tak u dalších participujících osob bylo zjištěno, že se jedná o uživatele OPL a osoby aktivní na úseku drogové trestné činnosti, čemuž odpovídala i jimi užívaná hantýrka zadokumentována při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jako např.: „teď to budu házet na plech, “už se to odpařuje”, “musím to provařit”, “musel jsem to dvakrát provařit, abych z toho něco dostal“ nebo „dneska to uvaříme v ředidle”.

Ze strany příslušníků celní správy v souladu s ustanovením § 105 odstavce 1 trestního řádu bylo tedy vyžádáno odborné vyjádření z odvětví kriminalistické chemické expertízy. Dne 29. 3. 2018 bylo Generálním ředitelstvím cel, Celně technickou laboratoří – celně kriminalistickým pracovištěm zpracováno předmětné odborné vyjádření. Stěžejními otázkami, které bylo nutno zodpovědět, bylo, zda je možné chemické látky odebrané dle předmětných faktur využít při výrobě metamfetaminu, a v případě, že ano, jaké množství účinné látky je možné z těchto získat. Z odborného vyjádření vyplynulo, že z celkového množství odebraného červeného fosforu o váze 157.750 g bylo možné metodou dle Nagaie vyrobit 472.919 g metamfetaminu hydrochloridu. Současně bylo zjištěno, že ostatní odebrané chemické látky je možné využít v různých fázích výroby metamfetaminu. Mimo již uvedené jsou kyselina chlorovodíková, toluen a aceton zařazeny v příloze I jako látky kategorie 3 v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) číslo 27/2004, jež bylo implementováno do českého právního řádu zákonem číslo 272/2013 Sb., o prekurzorech drog.

Nutno uvést, že samotný proces výroby metamfetaminu z efedrinu či pseudoefedrinu je poměrně snadný. V podmínkách České republiky je nejčastější metodou využívána redukce efedrinu jódem a červeným fosforem v prostředí kyseliny fosforečné s následným přečištěním organickými rozpouštědly.¹

V průběhu dalšího prověřování však v oblasti dokumentace trestné činnosti podezřelých vyvstalo úskalí v podobě skutečnosti, že tyto osoby přestaly chemické látky odbírat krátce po samotném zahájení úkonů trestního řízení, proto příslušníci Celní správy přistoupili k úkonům v podobě podání vysvětlení ze strany zájemců osob v souladu s ustanovením § 158 odstavce 6 trestního řádu, neboť hrozila důkazní nouze.

Ke dni 23. 3. 2018 byl vyslechnut Pavel A., který uvedl, že se náhodně potkal s Andreou O. a byl

z její strany požádán o doklad totožnosti, přičemž sám nepochopil k čemu. Andrea O. argumentovala, že ten svůj ztratila a prý by něco potřebovala zakoupit či objednat v pražské prodejně. Po tomto prodeju opustil, co se se zakoupenými látkami dělo dál, neví.

Dne 10. 7. 2018 byla vyzvána k podání vysvětlení prodavačka z pražské prodejny Marie B. Ta uvedla, že Andreu O. a osobu Taun A. H. zná jako své klienty, kteří si odbírali chemické látky a další předměty. Andrea O. do prodejny chodila buďto sama nebo společně s dalšími Asiaty – patrně Vietnamci. Marie B. byla rovněž konfrontována se skutečností, proč řada nákupů byla provedena po skončení standardní provozní doby, přičemž promptně uvedla, že prodeje zboží uskutečněné pozdě po otevírací době byly z toho důvodu, že zákazníci měli pouze část peněz a na další část se čekalo, až ji další Asiaté přivezou.

Ke 13. 7. 2018 byla k podání vysvětlení předvolána podezřelá Andrea O. a uvedla, že poprvé realizovala nákup v pražské prodejně v minulém roce (2017), kontaktoval ji Tuan A. H. Charakter nakupovaných substancí jí byl neznámý, pouze podepisovala dokumenty nutné k odběru chemických látek, které prostřednictvím svého IČ a Tuana (přezdívaného „Tony“) zprostředkovávala dalším blíže neustanoveným osobám vietnamské národnosti. Za tuto „službu“ obdržela finanční obnos ve výši cca 1000 - 2000 Kč a metamfetamin v množství pro její osobní potřebu. Dle svého vyjádření tak činila, protože jí šlo o každou korunu a byla rovněž drogově závislá.

K účelu využití červeného fosforu jmenovaná uvedla, že nevěděla, co tam má napsat, tak jí bylo v prodejně napovězeno, ať do formuláře deklaruje účel „do barev“. V této souvislosti autor považuje za vhodné upozornit, že červený fosfor má své legální opodstatnění při výrobě škrtačích ploch zápalek nebo je přítomen jako přísada v preparátech na trávení krys a švábů. Současně se červený fosfor používá při výrobě pyrotechniky a obdobného vojenského materiálu, hnojiv, pesticidů a samo-

zápalných bomb.² Pachatelkou deklarované využití červeného fosforu do“ barev“ a ještě v takto enormním množství není dosud z žádné praxe známo, stejně tak jako jeho význam ve farmaceutické oblasti.³

Dále podezřelá na otázky týkající se objasnění důvodu, proč udělovala plné moci osobám i přesto, že se nákupů sama osobně účastnila, odpověděla, že proto, aby „to nebylo všechno na ní.“

Další osoba, která mohla objasnit významné skutečnosti, byla Barbora K., v rozhodné době nacházející se ve Vazební věznici Praha – Pankrác. Při výslechu vypověděla, že v inkriminovanou dobu pobývala nedaleko pražské prodejny, kde byla oslovena osobou Tuan A. H., který se na místo dostavil společně s podezřelou Andreou O. a dalším blíže neustanoveným mužem asijského vzhledu známého pod přezdívkou “Bee”. Tuana a “Bee” znala Barbora K. jako dealery návykových látek. Podezřelá dále uvedla, že v prodejně poskytla svůj doklad, podepsala plnou moc, díky čemuž došlo k nákupu 19 kg červeného fosforu a 50 kg jodu. Za uvedenou „službu“ obdržela 2.500 Kč stejně jako Andrea O., která rovněž podepisovala nutné dokumenty, a dále jí bylo přislíbeno, že „z toho“ dostane 250 g. Jak bylo dále naloženo se zakoupenými chemikáliemi, ale nevěděla.

PŘEDÁNÍ TRESTNÍHO SPISU A VYŠETŘOVÁNÍ

S ohledem na všechny výše popsané skutečnosti dospěl policejní orgán Generální ředitelství cel, Odbor Pátrání Praha, Protidrogové oddělení k závěru, že byla naplněná skutková podstata trestného činu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 odstavce 1, odstavce 3 písmena c) trestní zákoníku, spáchaný ve spolupachatelství podle ustanovení § 23 odstavce 1 trestního zákoníku ve fázi přípravy dle ustanovení § 20 trestního zákoníku, kterého se měli dopustit podezřelí Andrea O., Tuan A. H. a Barbora K., načež v souladu s ustanovení § 162 odstavce 1

trestního řádu předal předmětnou trestní věc policejnímu orgánu Národní protidrogová centrála Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky.

Vrchním komisařem NPC SKPV PČR byly všechny uvedené skutečnosti náležitě posouzeny, načež dospěl k závěru, že představují uzavřený řetězec nepřímých důkazů prokazujících zapojení osob Tuana A. H., Andrey O. a Barbory K. do popsané trestné činnosti, stejně tak neměl pochybností o úmyslu těchto osob spáchat trestný čin, resp. úmyslně vytvářet podmínky umožňující jeho následné spáchání. Nejen s ohledem na vysokou konspiraci, jež je zřejmá z *modu operandi*, ale i s ohledem na osobní poměry, jakožto svéprávné a plně trestně odpovědné osoby si musely být dobře vědomy, že jejich jednání má za cíl nakládat s látkou, obecně označovanou za ilegální návykovou látku. Nakládání s nimi bez platného povolení je protizákonné a v případě, že takto postupují, dopouští se společensky vysoce škodlivého jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu.

V rámci usnesení o zahájení trestního stíhání se policejní orgán detailně zaobíral zapojením jednotlivých osob do předmětné trestné činnosti a zejména všemi okolnostmi majícími vliv na povahu a závažnost předmětného trestného činu, obzvláště pak na rozsah páchaní a kvalifikační znak vymezující organizovanou skupinu. Policejní orgán se ztotožnil s navrhovanou právní kvalifikací (pouze ji upřesnil na *zvláště závažný zločin nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odstavce 1, 2 písmena a), 3 písmena c) trestní zákoníku ve stadiu přípravy dle § 20 odstavce 1 trestní zákoníku ve smyslu ustanovení § 283 odstavce 5 trestní zákoníku*) a zejména i s vývojovým stádiem, neboť byla splněna podmínka zvláštního ustanovení o trestnosti přípravy. Popsané jednání spočívalo v úmyslném vytváření podmínek (ve formě organizování, resp. pomoci) pro spáchání zvláště

závažného zločinu, tedy takového trestného činu, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let (v daném případě činí horní hranice trestu odnětí svobody dvanáct let).

V rámci stanovení právní kvalifikace bylo vhodné vypořádat se hned z počátku s názorovým proudem, který měl tendenci dané jednání subsumovat pod skutkovou podstatu trestného činu výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu dle ustanovení 286 trestního zákoníku. Z jednání Tuana A. H., Andrey O. i Barbory K. však bylo zřejmé, že uvedení si byli zcela vědomi svého zapojení do komplexního procesu výroby psychotropní látky metamfetamin, třebaže byl policejní orgán přesvědčen o jejich výlučné participaci na obstarávání nezbytných chemikálií a nástrojů. Jejich jednání však nebylo nikterak nahodilé a bez konkrétního úmyslu, jak s věcmi dále naložit. Naopak, šlo o cílené a promyšlené nákupy předem určených komponent za účelem provedení konkrétní činnosti a to nelegální výroby psychotropní látky metamfetamin, byl tato měla být následně realizována dalšími, policejnímu orgánu neznámými osobami. Vědomě byl ve vztahu k výrobě užit podmiňovací způsob, neboť policejní orgán nedisponoval důkazy, že k uvedené výrobě (potažmo výrobám) v konečném důsledku došlo a čin byl tak dokonán, přičemž právě s ohledem na tuto skutečnost bylo jednání jmenovaných považováno za nedokonané, resp. ve vývojovém stádiu přípravy. Vzhledem k cíleně zaměřenému jednání, tedy zcela zřejmému úmyslu podílet se na ilegální výrobě psychotropní látky metamfetamin a stejně tak vědomí, že nákupy zajištěné předměty budou s největší pravděpodobností obratem k výrobě užity, dospěl policejní orgán k přesvědčení, že kvalifikace dle ustanovení § 286 trestního zákoníku není v daném případě přiléhavá a objektivně neodráží průběh skutkového děje tak, jak se stal – s předmětným názorem se následně plně ztotožnila jak

dozorující státní zástupkyně, tak prvoinstanční a následně taktéž odvolací soud.

V průběhu vyšetřování se všichni tři obvinění, jež byli stíháni vazebně, ke svým podílům na předmětné trestné činnosti doznali. Pomohli ztotožnit dalšího spolupachatele vystupujícího do té doby pod přezdívkou „Bee“ a poskytnutými informacemi významnou měrou přispěli k objasnění skutečnosti, jakým způsobem se zakoupenými chemikáliemi a komponenty bylo dále naloženo (trestní věc je v současné době vyšetřována zdejším policejním orgánem, přičemž vazebně stíháni jsou více než dvě desítky osob zejména vietnamské státní příslušnosti).

Za zmínku rovněž stojí pozitivní zkušenost s použitím hovorů zaznamenaných z vazební věznice, jež v souladu se zákonem o výkonu vazby vedla obviněná Andrea O. se svými blízkými, kdy velice pregnantně a zcela spontánně celou trestnou činnost popsala. S těmito nahrávkami byla následně vyšetřovatelem v průběhu výsledku konfrontována, přičemž neskrývala překvapení a bezesporu i tento postup přispěl k jejímu plnému doznání.

Všichni čtyři obvinění byli jak městským, tak následně vrchním soudem shledáni vinnými, přičemž jim byly mimo jiného uděleny tresty odnětí svobody od 3,5 do 8 let nepodmíněně.

ZÁVĚR

Důvodem, proč jsme se rozhodli publikovat předmětnou kazuistiku, je skutečnost, že se jedná bezesporu o tzv. případ *sui generis*. Případ byl skutečně ojedinělý hned v několika aspektech. Tím prvním je bezesporu fakt, že doposud nebyl v české a evropské soudní praxi zaznamenán případ (dle informací databáze Precursor Incident Communication System vedené International Narcotics Control Board), kdy došlo k odsouzení pachatelů za spáchání zločinu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odstavce 1, 2 písmena a), odstavce 3 písmena c) trestního zákoníku ve stádiu přípravy dle § 20 od-

stavce 1 trestní zákoníku ve smyslu ustanovení § 283 odstavce 5 trestní zákoníku, a to za jednání spočívající v realizaci nákupů červeného fosforu a dalších chemických látek za účelem následné výroby metamfetaminu. Ačkoli se v průběhu přípravného řízení nepodařilo zajistit předmětné chemické látky a směsi, ani vyrobený metamfetamin, byl i přes tuto skutečnost řetězec nepřímých důkazů k usvědčení a odsouzení pachatelů dostatečně silný.

Dalším zajímavým “precedentem”, který se v rámci případu objevil, je využitelnost záznamů telefonních hovorů pořízených Vězeňskou službou České republiky v souladu se zákonem o výkonu vazby v důkazní rovině rámci trestního řízení. Uvedený aspekt byl zohledněn a přímo akcentován při zjišťování skutkového stavu Vrchním soudem v Praze v rámci odvolacího řízení, přičemž lze mít důvodně za to, že takto pořízené nahrávky mohou mít významnou důkazní využitelnost i v dalších kauzách bez ohledu na charakter trestné činnosti.

Z hlediska budoucího vývoje boje proti drogové trestné činnosti však možná nejvýznamnější průlom přineslo rozhodnutí pražské společnosti, která bez ohledu na své legitimní podnikatelské zájmy rozhodla o zrušení prodeje červeného fosforu ve všech svých pobočkách s výjimkou dodávek jedinému prověřenému odběrateli, jež využívá červený fosfor prokazatelně v legálních výrobních procesech.

Konflikt zájmů/ Conflict of Interest:

Autoři prohlašují, že v souvislosti s předloženým článkem jsou bez konfliktu zájmu.

Corresponding Author:

kpt. PhDr. Anna Taran,

e-mail: anna.taran@pcr.cz

Policejní prezidium ČR, poštovní schránka 62/
NPC, 170 89 Praha 7

Key words:

Methamphetamine; red phosphorus; precursors for illicit drug manufacture; organized criminal group; purchased for another

Abstract:

Unprecedented criminal proceedings against a group of perpetrators who, following instructions from upper members of the organized criminal group, purchased necessary chemicals and laboratory equipment for methamphetamine production in an amount of over 470 kg of this psychotropic substance, which resulted in, among any other things, a dramatic selfreduction in retail red phosphorus sales from one of the most important legal distributor of this crucial precursor used in the Czech Republic.

LITERATURA

- 1) Skinner, H. F. Methamphetamine Synthesis Via Hydriodic Acid/Red Phosphorus Reduction Of Ephedrine. *Forensic Sci. Int.* 1990, 48 (2), 123–134.
- 2) Salocks, C.; Kaley, K. Technical Support Document: Toxicology, Clandestine Drug Labs: Methamphetamine: Volume 1, Number 1 Ammonia; Office of Environmental Health Hazard Assessment and Department of Toxic Substances Control. Sacramento, 2003.
- 3) Koch, E. C. Special Materials In Pyrotechnics: V. Military Applications Of Phosphorus And Its Compounds. *Propellants, Explos. Pyrotech.* 2008, 33 (3), 165–176.